

SZERKESZTŐSÉG
ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Fiața M. Viteazul
(Nagypiac tér) 11/0
TELEFON: 670.
Megjelenik
minden pénteken.

NÉPÜNK

Előfizetési árak:
BELFÖLDÖN
1 évre . . . 160 L.
1/2 . . . . . 80 „
1/4 . . . . . 40 „
KÜLFÖLDÖN
1 évre
Magyarország P 10.
Slovensko . . . Ck 60.
Austria . . . . S. 15.
Jugoszlávia . . D. 100.

ZSIDÓ HETILAP

Kisenev!

A néhány évtizedre visszaemlékező zsidó generációnak e városnév hallatára felrémlik az a retentív pogrom, mely annak idején az egész emberiség közönyét felrázta. A kisenevi pogrom borzalmaságában és méreteiben egyik legnagyobb szerencsétlensége volt a zsidóságnak, bár ez a vérrel nem fukarkodó faj, sok százezernyi mártírt adott történelme folyamán.

S majdnem egy emberöltőnyi idő telt el, a pogrom által elpusztítottak gyermekei új impérium alá kerültek; s most megint véresrevert, kergetett zsidók rohannak Kisenev uccáin. A kozák szotnya helyett a román rendőr áll őrt és érkezik későn, konstatálni azt, amit meg tudott volna akadályozni.

A román antiszemitizmusnak „tradíciói” vannak. Románia híres volt mindig antiszemitizmusról. A 19. században Moldova és Havasföld lakossága török hűbértartomány volt, erősen orosz befolyás alatt. A zsidóság körülbelül kétszázezernyi, itt élt és közvetítő kereskedelemmel foglalkozott. Bukarestben, Jassyban és Galatzban laktak leginkább. Moldovának Bessarabia nevű része tipikus milliőt teremtett a zsidóság számára. Az 1812 évi bukaresti béke folytán Oroszország fennhatósága alá került, 1856-os Krimháborúban megint egyesült Moldovával és 1877/78 évi Balkánháborúban ismét visszakérült Oroszországhoz. A világháború után, Moldovával egyesült és román impérium alá került.

A román parasztságot, melyet rabszolgatartói allűrökkel rendelkező bojárrok vezettek, kiknek felszínes párisi kulturájuk volt, hallatlanul kiszípolozták és minden bűnükért a szerencsétlen zsidóságot tették felelőssé. Polgári jogaik nem voltak, mint „külföldi”-iek kezeltettek, dacára annak, hogy sokuk családja generációk óta élte le egy helyen kinlódásos életét. A barbarizmusnak, a műveltségnek a civilizációval való találkozása, kezdetben nagyon káros volt az ott élő zsidóság számára.

1848-ban a művelt románságot is elfogta a nyugati szabadság szellem. A román ifjúság, mely Párisban tanult, előkészítette a talajt. Már a zsidó egyenjogúsítást is programmba vették, de Oroszország és a törökség beavatkozása meggátolta az eszme megvalósítását. A krimi háború, mely meghozta a moldvai fejedelem függetlenségét, egyúttal a királyság eszméjét is felvetette. Az egyesülésnek barátai és ellenségei igyekeztek mindenféle ígéretsekkel a zsidókat magukhoz édesgetni. 1859-ben Cuza fejedelem alatt megkezdődtek a reformok. Cuza fejedelem a jobbágyok felszabadításért küzdött, de a bojárrok akadékoskodásán elgondolása hajótörést szenvedett. 1864-ben egy zsidó küldöttségnek megígérte a fejedelem, hogy az ő polgárjogaikat is megadja, ha pénzügyileg támogatni fogják. A zsidóság szűk látókörű része nem vette észre az ígéret nagy horderejét és ezáltal a fejedelem akaratát nem támogatták eléggé. Erre Cuza frontot változtatott. A jobbágyfelszabadítás ellenségei azzal tüntettek a zsidóság ellen, hogy csak az olcsó és szabad munkereért mesterkéltek az irányban, hogy Cuza felszabadítsa a parasztságot és a zsidóknak is polgárjogot adjon.

Mikor Károly király 1866-ban elfoglalta a trónt, a zsidó ellenes agitáció meghozta keserves gyümölcsét. A zsidó állampolgársági kérdés a problémák homlokterébe került. A párisi Alliance megbízásából Crémieux ment Bukarestbe, hogy az emancipációt a zsidók javára befolyásolja. Azt mondotta a felelős román államférfiaknak: „A franciák megadták a koloniák négeinek is az egyenjogúsítást 1848-ban, adják meg Önök ezt a benszülött zsidóságnak.” A kormánykörök megértéssel is voltak Crémieux iránt, azonban a moldovai antiszemita között ez nagy felháborodást keltett. Jött a régi recipe: „Eladják az országot a zsidóknak!” Pogromok kezdődtek és a zsidó vagyonok elpusztítása napirenden volt. Károly király bevonulása napján, Jassyban nagy tüntetések voltak. Bukarestben behatoltak a nagy zsinagógába és összeszaggatták a Tórákat (Oradea 1927!!) És a támadásnak sikere volt.

Károly király ígéretet tett, hogy mindent megtesz, hogy ezt a szegényt levegye új hazájának fejről. Crémieux, aki látta az összes barbárizmust, azt írta a párisi lapokban: „Meg kell valljam, hogy Romániai liberális pártja, mely az előhaladásról prédikál és a 48-as forradalmi eszmékkel szimpatizál, vallási és szociális kérdésekben a 15 és 16-ik század hagyományaihoz ragaszkodik.”

Nem akarom itt az első liberális Bratianunak, Bratianu Ivánnak sovinizmusát és zsidó gyűlöletét ecsetelni. Ő volt a romániai antiszemitizmus igazi megalapítója és rossz szelleme. Elkergette a zsidókat a falvakból. Az ő parancsára kergették át egy-egy Galatznál „hazátlan” román zsidókat a Duna tulsó oldalára, ahol a török volt az ur. És amikor az ottani határőrök visszaküldötték őket, akkor egyszerűen a Dunába fojtotta őket. (1867 júliusában!) Az európai hatalmak tiltakoztak. Az angol parlamentben interpelláltak és az európai közvélemény nyomása olyan nagy volt, hogy Bratianunak 1868-ban le kellett köszönnie.

Legközelebbi alkalommal ismertetjük még a romániai zsidóság szenvedéseit, míg az egyenjogúsításig eljutottak. Amint látjuk, az antiszemitizmusnak itt sajnos, tradíciója van.

* * *

Igen, de most nem Bratianuék és nem a liberális párt van uralmon. De nehezen lehet leszokni a bojár tradíciókról.

Tizennégy hónapja a Nemzeti Parasztpárt van uralmon. Most Maniu Gyula a miniszterelnök, aki távol élt attól az atmoszférától, mely közel száz esztendeje megfertőzte a román közéletet. Ő nem nevelkedett ilyen tradíciók között. Szilágyosmlyón és a zilahi gimnáziumba más gyermekkori emlékeket szerzett, semhogy az intézményes antiszemitizmus nyomdokaiba lépjen.

Hát megszűnt minden erélye a miniszterelnöknek? Hát a Bratianuék babérjaira vágyik? Hát

már őt is elragadta a bojár szellem? Aminthogy az orosz nép is alaptermészeténél fogva jó, úgy a román parasztság sem gyűlöli a zsidókat. De ha minden bojarizmus, ha minden korrupció bűnbakjává a zsidót teszik, természetes, hogy a kiskulturájú nép oda üt, ahová legkönnyebb és ahová vezetői parancsolják.

Kisenevben pogromelőjáték volt. Teológusok, kik Isten papjai lesznek, furkosbotokkal kergették a zsidó járókelőket. Ez lesz az ország jövő generációja, ezekből lesznek a képviselők, szenátorok, főpapok, miniszterek? Hát nem tanult Románia semmit? Hát még mindig a török hűbéri uralom szelleme lebeg Besarab fejedelem országa felett?

Nem ezt vártuk Maniu miniszterelnöktől és Vaida Voivod Sándortól. Azt hittük, hogy ők közelebb hozzák a Dnyeszter átkos szellemét a nyugati mentalitáshoz. De — sajnos — azt látjuk, hogy ők válnak deszpotákká, régivágású hűbérurakká. Csak egyszer lenne erélyes a kormány, csak egyszer, egyetlenegyszer fogatná le és büntetné meg azokat, kik Románia hírnevét a külföldön aláássák, akkor hinni tudnánk abban, hogy ez az átok, mely Kisenev zsidósága felett oly régen lidércként nehezedik; egyszer már végre megfog szűnni.

Addig azonban tetemre hív a 85 halott a kisenevi temetőben, kiket annak idején megöltek. Hát higyjunk abban, hogy sohasem lesz jobb? Hát ne bizzunk már soha senkiben? A nemzeti parasztpárt demokráciája is csak eszköz a hatalom birtoklására?

Ahol dolgozó adófizető polgárok nem végezhetik rendesen napi munkájukat, ahol utazni sem lehet nyugodtan, ahol a gyűlölet zsidó vagyonokat tűz martalékvá tesz, az az ország nem tarthat igényt „kulturállam” elnevezésre. Szilágy nagy szülőltjétől, Maniu miniszterelnök úrtól többet és jobbat vártunk. Nem agyonnyomorító adókat, hanem az emberi szabadságok gyakorolhatóságát, jogbiztonságot és személyi biztonságot!!! (L)

Az ungvári hitközség a ruszinszkói közp. iroda alapítása ellen.

Az ungvári hitközség legutóbb megtartott választmányi ülésén elhatározta, hogy — miután az önálló irodaalapítási kísérletek nem történtek a törvényes kereteken belül, hanem azt a hitközségek megkérdőjelezése nélkül, ugyszólván puccszerűen akarták megcsinálni —

nem vesz részt az irodaalapítási munkálatokban s előre tiltakozik a tervezett iroda létesítése ellen.

A hitközség egy másik határozata értelmében, egy az elnökségből álló küldöttség e napokban tisztelt Roszypál országos elnökkel s közölvén az elnökkel az ungvári hitközség határozatát, tiltakozott ellene, hogy az országos hivatal támogatása Spirá rabbi irodaalapítási kísérleteit, rámutatván arra, hogy a ruszinszkói zsidóság amugy sem bírná el egy ilyen iroda kiadásait, a kérdéses iroda nemhogy békét, hanem még nagyobb viszályokat eredményezne.

A küldöttséget az országos elnök igen szívé-

lyesen fogadta s biztosította róla, hogy amennyiben Spirá rabbi az irodát nem legális uton akarná keresztülhajtani s a ruszinszkói hitközségek törvényes képviselőinek többsége állást foglalna az önálló iroda ellen, úgy

az országos hivatal az irodát természetesen nem fogja engedélyezni.

Időközben Spirá rabbiék Tiszaujakra újabb értekezletet hívtak egybe, melyre az ungvári hitközség delegátusait is meghívták.

A hitközség előljárósága ebben a kérdésben az elmúlt hétfőn rendkívüli ülést tartott s elhatározta, hogy azoktól a tagoktól, akik az irodaalapítás körül eddig az ungvári hitközséget képviselték, — megvonja a mandátumot, a tiszaujlaki gyűlésén a hitközség nem vesz részt s ebben az értelemben átír az összes ruszinszkói hitközségeknek.

Mentsük meg Erec Jiszrael földjét a zsidóságnak!

Berlin, február 17. A Mizráchi világszervezet elnöke, Rabbi Meir Berlin, aki huzamosabb ideig volt Palesztinában, rövid tartózkodásra Berlinbe érkezett. Ebből az alkalomból az I. T. A. munkatársa felkereste és felvilágosítást kért tőle néhány aktuális palesztinai problémára vonatkozólag. Rabbi Meir Berlin válaszában igen megnyugtató tényeket közölt az ujságíróval.

Az általános helyzet Palesztinában sokkal kedvezőbb, mint azt külföldön elképzelik. Sokkal nyugodtabb és biztosabb az atmoszféra. A zavargások teremtette nyugtalan hangulat eltűnt. Az utak teljesen szabadok és biztosak. A kormány energikusabb intézkedéseket léptetett életbe, amelyek a palesztinai lakosságot teljesen megnyugtatták. Rend-

őrtisztviselők és rendőrök számát növelték, úgyhogy az újabb zavargások veszélye egyelőre nem fenyeget.

Az élet normális mederben folyik újra, chanuka ünnepe országszerte a legjobb hangulatban folyt le, úgyhogy idővel csak elmúlnak az Áv hónap szomorú eseményeinek emlékei.

Ami a gazdasági helyzetet illeti, még érzetik, hatásukat a közelmúlt események. Az általános gazdasági bojkott, különösen a zsidó gyárosokra és kereskedőkre nehezedik súlyosan. A bojkott ellen az illetékes tényezők még eddig semmilyen intézkedést nem léptettek életbe, de Londonban már megtették a szükséges lépéseket, úgyhogy ezen a téren is a közeljövőben javulás áll be. Haifában és

Jaffában a bojkottmozgalom már teljesen aláhagyott, de még mindig érezhető Tel-Avivban és Jeruzsálem városában. Különösen az Óvárosban nehéz a helyzet, mert az eddig foganatosított lépések semmilyen célra sem vezettek. A tel-avivi gyárosok azért érzik súlyosan a bojkott hatását, mert igen sok szíriai, transzjordáni és iraki kereskedő vonta vissza megrendelését a bojkott hatása alatt. Bár ez a körülmény igen súlyos helyzetet teremtett, bizonyos javulások már is érzetik hatásukat, mert a tel-avivi gyárosok áru konkurencia képesek a külföldi árukkal; azontul a kritikus helyzet ellenére az egyiptomi piac megmaradt az erégi áruk számára. Különösképpen sok megrendelés érkezik Kairóból és Alexandriából. A kereskedelemről eltekintve, a gazdasági helyzet inkább kielégítő. Alig van munkanélküli, mert az új narancsügetek beépítésével és új házak építésével sok munkást foglalkoztatnak. A chalucok, akik az utóbbi időben az országba érkeznek, megérkezésük után legkésőbb három nappal munkához jutnak. Ez a helyzet lehetővé teszi több chalucok az országba jövetelét.

Az újságíró megkérdezte, hogy milyen hatást váltott ki Palesztinában az a tény, hogy a jeruzsálemi latin patriarchatus nagyobb földvásárlásokat eszközölt.

— Ez a tény — válaszolta Rabbi Meir Berlin — igen kellemetlen, amennyiben

a nemzsidók zsidó területek között elterülő földdarabokat vásárolnak meg, miáltal az ország területi fejlődése eltolódást fog szenvedni. Bár általánosságban a palesztinai helyzet kielégítőnek mondható, a cionista alapok helyzete, úgy a Keren Kájemeté mint a Keren Hájjeszodé, súlyos képet mutatnak. A Keren Kájemet fel tudja hozni ugyan a tavalyi eredményt, de ez korántsem

elégendő. Az a helyzet, hogy az eredmény legalább a tavalyinak kétszerese, sőt háromszorosa kellene legyen ahhoz, hogy nagyobb földvásárlásokat lehessen eszközölni.

Eljutottunk abba a stádiumba, amikor azt mondhatjuk: Most vagy soha. Minden erőnket meg kell feszítenünk, minél nagyobb földterületeket kell vásárolnunk, különben az a veszély fenyeget, hogy idegen elemek fognak területeink között földet vásárolni, azzal a nyilvánvaló célzattal, hogy nekünk ártsanak vele.

Az újságíró kérdésére a palesztinai felülvizsgáló bizottságról beszélt Rabbi Meir Berlin. A Cionista körökben várják a bizottság jelentését és az ezzel kapcsolatos parlamenti vitát. Egy azonban biztos, hogy

a bizottság jelentése csak a zavargásokra és annak okaira vonatkozhatik, de semmiesetre sem érintheti a mandatárius politika kérdését. Londonban teljes egyetértés uralkodik abban a kérdésben, hogy a mandatárius politikát semmiképpen sem szabad megváltoztatni, hogy a mandatárius politikát minél világosabbá és minél biztosabbá tegyék.

A cionista exekutív sajnálja, hogy annyi polémia fejlődött ki az arabokkal békés való együttműködésre vonatkozólag. Tény az, hogy a cionista vezetőség minden lehetőséget elkövetett, hogy Palesztinában fenntartsák a békés együttműködés lehetőségét a két nemzet között. Nagyon világosan fejezte ezt ki Weizmann, a jeni konferencián:

a cionizmus nem akar uralkodni senkin, de nem tűri azt sem, hogy rajta uralkodjanak. De a Zsidó Nemzeti Otthon a zsidók otthona kell legyen minden szempontból.

A zsidóság tönkremenése magával rántja az államot.

Varsóból jelentik: A lengyel szejmben Helier cionista képviselő nagy beszédben foglalkozott a három milliónyi lengyel zsidóság katasztrófális helyzetével. A dolgozni akaró zsidóságnak munkára való jogát hangoztatja. Tizezrekre megy azon zsidók száma, akik a kormány zsidóellenes politikája következtében ki lettek szorítva eddigi pozícióikból, de nem adatik meg nekik a lehetőség produktív munkára, sem a városban, sem a faluban, sem az állami és városi gazdaságokban. A kormány nem támogatja a zsidóság szociális intézményeit. A zsidó árva-segélyezés, a hitelszövetkezetek, az egészségügyi intézkedések ügye az államot nem akarja érdekelni. A gazdasági bojkottokban és a kormány adó és közgazdasági rendszerében főszempont a zsidóknak másodrangú polgárokként való kezelése. A zsidók gazdaságilag meg lesznek fojtva a monopóliumok, szindikátusok és rendeletek rendszere által. Ha nem is jut kifejezésre nyíltan a zsidóellenes szándék, az intézkedések hirtelen végrehajtása és tempója eredményezi, hogy egész foglalkozási rétegek hirtelen tönkre mennek. Pedig a zsidóság tönkremenése magával rántja az államot is. A lengyel zsidók még külföldi szervezetek által segítette sem tudnak talpra állni a kormány intervenciója nélkül. Meg kell adni a zsidóságnak a munkára való

jogot, adni kell neki elhelyezkedési lehetőséget műhelyekben, gyárakban, mezőgazdaságban, az állami és városi tisztviselők milliós hadában. Varsó városa például 22.000 alkalmazottat tart el s ezek közül 150 a zsidó, szóval valamivel több mint egy fél százalék. Más városokban az arány még kedvezőtlenebb. Állami állásokban egyáltalában nincs zsidó. Még ha az állam a következő 10 évben 300.000 zsidót alkalmazna, még akkor sem felelne meg teljesen a szükséges és igazságos arányszámnak. A zsidóság követeli, hogy az állam adjon neki munkát és ne zárja el előle szándékosan a kereseti lehetőséget. A zsidóság ügye az állam gazdasági problémája.

Ugyanígy szellemben szólalt fel Grünbaum képviselő, aki a városi zsidó lakosság rettenetes adó megterhelését teszi szóvá. Csak az állam tudna segíteni. És az állam egész politikája zsidóellenes. Nem elég a nyomor, még növelik. Új törvényt hoznak a cég-rendszerrel. Ez a törvény eziről fogja tönkretenni a zsidó iparosokat, akik nem lesznek képesek az ugynevezett mestervizsgát letenni, mert a törvény megszüvegezéséig mindig a zsidó iparosok helyzetét veszi tekintetbe, de csak azért, hogy azoknak lehetetlenné tegye az életet.

A berlini hitközség 500 millió leios budgetja.

Január 30.-án terjesztette elő Kareszki elnök, — ki egyébként a nemzeti alapon álló zsidóságnak is lelkes vezére — a berlini hitközség képviselő-testülete előtt a jövő évi költségvetést, nagyszabású beszéd kíséretében, amely kiterjedt a nagy hitközség összes tevékenységére.

A költségvetés — mondta — 12 millió márka (közel 500 millió lei) szükségletéről szól, így tehát egy év alatt egy millióval emelkedett. Az összeg 27 százalékát jóléti célokra adják ki, mert a zsidó ingóság egyre nő. Egyes gazdasági ágak és foglalkozások, amelyekben túlnyomóan zsidók helyezkedtek el, eltűnnek. A gazdasági koncentráció előre haladt és a zsidó közép és alkalmazotti osztály gyökeretlen lesz. A gazdasági antiszemitizmus objektíve megkárosítja a zsidóktól üzött foglalkozási ágakat és szubjektíve nagy ellenszenvet éreztet a zsidó munka vállalatival szemben. A hitközség eddig nem vett fel kölcsönt. 6 millió vagyona van a hitközségnek, tartalékol esetleges kedvezőtlen időkre. Négy év alatt ez a tőkeszaporítás 10 millióra fog emelkedni. Páratlan intézménye lesz a hitközségnek a most felállított „Ledigenheim”, nőtlenek és hajadonok részére. A zsidó iskolákban 1927-ben 400 tanuló járt, most 1200. A hitközség állandóan új ifjusági otthonokat rendez be. A hitközségi klinikákon egy hónapban átlag 1000 ember fordul meg. A munkaközvetítés munkája haladt, csak — a zsidóság részéről még nem talált teljes megértésre. A hitközség a világszidóság mozgalmában részt vesz. Több héberiskolát tart fenn. Terve van véve, hogy minden egyes kerületben a hét egy bizonyos napján „hitközségi esték” lesznek. A szociálpolitika terén a hitközség az egyes kisebb alakulatokat magába akarja olvasztani, mert csak így tudnak hivatásuknak megfelelni. Az elnök végül hitvallomást tett a hitközség egysége mellett. Ez a vallomás azért vált szüksé-

gessé, mert a reform-hitközség tagjai, arra az esetre, ha nem teljesítik kérelmeiket, a templomépítésre vonatkozólag, kilépéssel fenyegetőznek, ami pedig, tekintettel arra, — hogy rendkívül nagy adót fizető tagokból is szó van, igen káros volna pénzügyileg.

A liberálisok (szélső neológok) szónoka, dr. Stern, is azt hangoztatta, hogy a zsidóság egységét vallják az ő párthívei is. Követeli a vasárnapi rendezmények kiépítését és — a törvényhű réteg kívánásainak teljesítését. Ellene van a magasabb zsidó iskolának, a zsidó népiskolával is csak azért barátkozik meg, mert a többi népiskola is felekezeti alapon áll. A cionista vezérszónok, dr. Klee magasabb zsidó iskolákat követel, amelyek a zsidó nevelést elősegítik. Követeli a Palesztina-munka bekapcsolását a hitközségbe. Kijelenti, hogy azokkal a liberálisokkal, akik a szombatot és a héber nyelvet elvetik, nem lehet együttthaladni. Az antiszemita támadással szemben azonban egységes frontot kell alkotni, a legteltesebb pártatlanság mellett.

A büdszentmihályi gaon halála.

Lapzárta előtt kaptuk azon mélyen megrendítő és lesújtó hírt, hogy Grünfeld Simon Büdszentmihály országos hírvő főrabbi, ki a magyarországi rabbikar egyik legnagyobb gaonja, 75 éves korában hosszas betegség után kidőlt az élők sorából. Az elhunytban a magyar ortodoxia egyik legkiválóbb vezető egyéniségét veszítette el. A büdszentmihályi főrabbi halála, akinek nemcsak Magyarországon, hanem úgy Erdély, mint a többi lecsatolt területeken sokezer tanítványa és tisztelője él, mindenféle mély részvétet és megdöbbenést váltott ki. Teme-tése, melyen Magyarország és a szomszédos külföldi államok minden számottevő rabbija és hitközsége képviseltette magát, nagy részvét mellett folyt le.

תנצ"ה

Clujon csak egy orth. hitk. lehet.

A kultuszminiszter úgy a cluji prefecturát, mint az Orth. Zsidó Hitközséget értesítette, hogy Clujon csak egyetlen ortodox zsidó jellegű hitközséget ismer el. A Szeárd Hitközségnek, melynek legalizált alapszabályai nincsenek, mint külön hitközséget el nem ismeri és így a szeárd csoport a cluji Orth. Zsidó Hitközség keretébe tartozik. Az anyahitközségre csak egy kötelesség hárul, hogy a szeárd csoportot is megfelelő metszővel lássa el. Ezen rendelkezés teljesen megszünteti azon veszedelmet, mely a cluji Orth. Zsidó Hitközség egységét, évek óta fenyegette.

Nichtáv becidó.

Ez annyit jelent, mint utóirat. Ha a levélírónak levele aláírása után még eszébe jut valami, akkor következik a „post scriptum” vagyis utóirat. Ha a szerződő felek a szerződés aláírása után még valamiben megállapodtak, akkor ezt egy utóiratban vagy függelékben leszögezik és ezt a szerződő felek, annak megerősítésétől, hogy az szintén a kölcsönös megállapodás erejével bír, szintén aláírják. Mi történik azonban, ha egy harmadik személy utólag ir valamit a megállapodás után, miről a felek, vagy akárcsak az egyik fél tudni sem akar? Hát ez nevet-séges, ez lehetetlenség — mondja a szemét dörzsölő olvasó. — Naiv olvasó, dörzsöld ki az álmod a szemedből, mert te vagy nevetéses. Te még annak a régi levélíró becsületlenek mondott világlomladékaiba kapaszkodsz erőltet karjaiddal, melyben kétszer-kettő négy és az igen igen, a nem nem volt. Az a világre lomtárba került. Vegyed tudomásul, hogy kétszer-kettő az öt vagy három, vagy amennyinek akarom, vagy az igen az három, a nem az igen. Egy kis nichtáv becidó, no egy kis utólagos csavarintás, nem a felek, hanem az egyik fél érdekében egy protektor részéről és gata, ahogy hazai nyelvünk mondja. Ha pedig ezeket sem hallgatsz, akkor din tóra elé állítunk és a Tóra igazságában majd beletörödsz.

Szegény vérző szatmári hitközség — mert arról van szó. — Az összes hitközségek a maguk eljövendő sorsát látják benne. Kortörténelmet, korjellemrajzot kellene írunk, ha ezen szerencsétlen hitközség kintadra vonatását, vesszőfutását akarnánk ecsetelni. Hagyjuk ezt a nem biztató munkát a jövő történetírójának. Talán hiányzik is hozzá még a szükséges madártávlat. Regisztráljuk csak a közelmúlt eseményeit szárazon, köztudomásszerűleg és bizzuk a következtetéseket levonását az olvasóra.

Ismerjük a szatmári rabbipert. A din tóra kimondta, hogy a rabbiszék Teitelbaum Jöel nagykarolyi főrabbit illeti. Csodálatosképen a kedélyek, az ítélet dacára sem csillapodtak le. A legutóbbi dési konferencia alkalmával magán iniciatívára egy békeltető bizottság ült össze és megállapodást létesített a Teitelbaum párt és a hitközség között. A megállapodás egyik pontja az, hogy a szatmári hitközség elismeri, hogy Teitelbaum a főrabbi, azonban csupán két év múlva foglalhatja el hivatalát. Jól értsük meg a dolgot. Teitelbaumot már ma elismerik szatmári főrabbinak, és így nem tehetik azt esetleg újabb Din-Tóra előtt vita tárgyává. Azonban, hogy a multak keserveit, csalódásait stb. stb. elfelejtsék és a főrabbi hívei szeretete között kezdhesse meg működését, — ehhez szükséges két évi átmeneti idő, hogy a sebek behegedjenek. De, hogy a nagykarolyi főrabbi már most, mindenféle főrabbi hatalommal rendelkezék, ez nincs a megállapodásban. Sőt a megállapodás intenciójának szellemével ellenkezik. Lehet, hogy Teitelbaum főrabbi vagy hívei az exponziós hatalmi politika gyengítését látták ebben, lehet, hogy a Központi Iroda, mely mindig ott állott a szatmári káosz hátterében és mely szolgálakészen tologatta a kulissza deszkákat hatalmas fővédnöke, a nagykarolyi főrabbi érdekében, lehet, hogy a Központi Iroda akart ismét kedveskedni a nagykarolyi főrabbinak. Nem tudjuk, nem állítjuk. Tény azonban, hogy a Központi Iroda a közreműködése nélkül létrejött megállapodás után egy nichtáv-becidót, egy glosszát írt. Ez röviden annyit tartalmaz, hogy Teitelbaum főrabbi dacára annak, hogy csak két év múlva lesz beiktatva, főrabbi jogait már most gyakorolhatja. Gyakorolta is. Teitelbaum főrabbi levelet írt a szatmári hitközséghez, melyben kijelenti, hogy a szatmári rabbinárus tagjaihoz nincs bizalma. Okait csupán egy beszéd előtt hajlandó kifejtetni. Miután pedig a hitközség nem azt a masgiácht alkalmazta a husvétii liszt őrléséhez, mint tavaly (a tavalyi masgiách Teitelbaum főrabbi híve volt és a hitközséggel szemben renitensen viselkedett) nem engedélyezi a husvétii liszt őrlését mindaddig, míg a hitközség a régi masgiachchal Din-Tóra elé nem áll. Ezután következik még egy csomó hasonló követelés. Most aztán a szünetre és felejtésre szánt két év alatt is vigan sístereghet tovább a máchlóka boszorkány üstje. Te pedig naiv olvasó, ne gondolkozzál. Ha elismert vallásos zsidó, a szokásos zsargonban „schener jid” akarsz lenni, akkor üvölsz te is az üvöltőkkel, vagy fogd be a szadát és kiált éljent. Mert nichtáv becidó.

HIREK.

Feladós szerkesztő: WASSERSTROM SANDOR.

A „Népünk” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5690.

Péntek: Sevát 23, február 21.

Szombat: Sevát 24, február 22.

Szombat bejövetele:

üzlet bezárás 5.40

gyertyagyújtás 5.45

Istentisztelet kezdete 5.50

Szombat kimenetele 6.50

Szombaton február 22-én Roschodes Bentsn.

Pénteken 28-án, Szombaton márc. 1. ראש חודש

Heti glosszák.

Dr. Schiff Ernő az önértetes zsidó.

Akiknek gyermekük van s akik figyelmesen nézik a váradi életnyilvánulásokat, azok jól tudják, hogy mit jelent Dr. Schiff főorvos a váradi szülőknek. Negyven esztendeje örökdió az itteni generáció egészségesebbé tételén, régen egyetemi tanár lehetett volna. De azért nevét egész Európában ismerik, mint kiváló gyermekgyógyászt. A közéletben sohasem ágált, mindég csendes visszavonult életet élt, a tudós ember magabamélyedésével. Azt sem igen tudják róla, hogy mennyire önértetes zsidó!

Aktualitást e kis emlékezésnek az a tény ad, hogy Dr. Schiff főorvost, az európai hírű tudóst, meghívták a magyar bábra mint védnököt. És Dr. Schiff a tudós, aki évtizedekig főorvosa volt a váradi gyermekórháznak, egyszerűen visszaküldötte a meghívást és megtiszteltetést. Visszaküldötte azzal a motiválással, hogy amíg Bpsten numerusz klauzus lesz, amíg meg nem értessel viseltemek a magyarok, a zsidóság fájdalmaival szemben, amíg Pesten nem érvényesülhet a tudományban a zsidó tehetség és a zsidó tudományos törekvés, addig ő nem akarja semmiféle magyar ügyszív nevét sem adni. Dr. Schiff egyik fia Berlin egyik legkiválóbb orvosa, rendes egyetemi tanár, ki Pesten is dicsőséget hozott volna a zsidó orvosi karra, másik fia zeneművész Brüsszelben, tehát ő is másutt igyekszik boldogulást megtalálni. Dr. Schiff, az önértetes zsidó — visszautasítja a megtiszteltetést; jogos sértődöttségében a megbántott zsidóság kapott ezáltal gyönyörű igazolást.

Az agudának erőszakos verbuvait tagja.

A Keren Hajjeszod bizottság eljutott egy váradi bank cégvezetőjéhez. Jóérzésű zsidó ember, de távol minden pátharctól és még távolabb a rituális életmegnyilvánulástól. Mikor Dr. Abelesz felkéri, hogy fizessen Keren Hajjeszodot, akkor önértetesen vesz elő egy héberbetűs nyugtát s azt mondja: ime egy bizonyíték, hogy ő simpatizál a cionizmussal. A nyugta — az Agudasz Jiszroel nyugtája volt. Az anticionista Aguda elve: Nyugtáival dicséred a napot! De lehetőleg, sőt kizárólag — Aguda nyugtával.

Három előfizetők lemondta a lapot.

Három előfizetők visszaküldte a lapot. Megírták az indokot is. A lap önértetes tendenciája nem tetszik nekik. „A menyasszony túl szép”. És mi erre büszkék vagyunk. Más lapnál azzal büszkélkednek, hogy ennyi meg ennyi új előfizető jelentkezett. Hála Istennek ebben nálunk sincs hiány.

De ezt mi természetesen vesszük. Lapunknak több ezer előfizetője van már Erdély minden zsidó lakta helyén. De Tenkéről mégis lerendelték. Három rendelték le. Ez a mi büszkeségünk. Mert ez annak jele: hogy mi nyilegyenes célt követünk. És követjük ezt akkor is, ha egy-két előfizetőnk el is marad. Mert opportunitásból, mi nem tehetünk koncessziókat. Annak a lapnak nincs színe és nincs jövője; amelyik folyton arra ügyel, hogy mindenkinek tetszők. Tudjuk és hisszük szilárd hittel, hogy a lemondott három előfizető helyett százszor annyi fog jelentkezni. De mi nem tántorodunk meg soha, semmitől és semmiért! Ez ad erőt és kitartást. Hogy mindig, mindenkor nyilegyenesen megyünk kitűzött céljaink felé!

Hiszünk abban, hogy olvasóink ezrei ebben híven követnek bennünket! Elz.

Torjesszétek és szerzettek előfizetőket az erdélyi ortodox zsidóság egyetlen és legolcsóbb heti lapjának, a „Népünk”-nek! A „Népünk”-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia!

— Az arab exekutive a palesztinai földvásárlások ellen. Jerusálem febr. 17. Az arab exekutive az utóbbi napokban felhívást közöl, melyben a zsidó földvásárlásokra hívja fel az arabok figyelmét és rámutatott azokra a veszedelmekre, melyeket a zsidó földvásárlások az arabok számára jelentenek. Figyelmezteti az arabokat, hogy csak rajtuk áll a cionizmus megvalósulását megakadályozni azzal, hogy földjeiket zsidók részére ne adják el.

— Din-tórához elnök kerestetik. A szatmári din-tóra lavinák megkezdődnek. Egyelőre egy szegény elbocsájtott másgiách-ról van szó. Ezen din-tóra elnökül felkérték a nagy tudású Horovitz Pinkász nagyváradi (volt kaszovi) dájent. Horovitz rabbi, általánosan sejtethető okoknál fogva a megtisztelő meghívást visszautasította.

— Cionista üldözések Oroszországban. Berlin febr. 17. Berlinben lakó orosz-zsidók privát uton értesüléseket szereztek azokról az üldözésekről, melyekben az orosz cionistáknak részük van. Január 10-én letartóztatták a Hechaluz és a Haschomér Hacair 13 tekintélyes tagját, 65 más tagnak pedig írásos nyilatkozatot kellett aláírni, hogy Moszkvát nem hagyhatják el. A Hitachdut oroszországi központja felhívást tett közre melyben erélyes tiltakozásra hívja fel a külföldi zsidókat a folyton erősödő cionista üldözések ellen.

— A prágai egyetem nem vesz fel többé külföldi diákokat. Prágából jelentik, hogy a német egyetem tanácsa elhatározta, hogy a jövő szemesztertől kezdve nem vesz fel újabb külföldi hallgatókat. Ez az intézkedés főképpen a magyar és az erdélyi zsidó diákokat sújtja, akik nagy számmal hallgattak eddig a prágai német egyetemen.

— Antiszemizmus Egyiptomban. Kairóból jelentik: Az utóbbi napokban antiszemita és anticionista röpiratok nagy tömegével árasztották el Egyiptomot. Valószínűnek tartják, hogy egy jól megszervezett testület irányítja ezt a propagandát. Rabbi Nachum Effendi, Egyiptom főrabija felkereste a belügyi államtitkárt és felhívta figyelmét arra, hogy ezek a röpcédulák komoly következményeket vonhatnak maguk után. A miniszter megígérte a főrabbinak, hogy meg fogja fékezni az antiszemita és az anticionista agitációt. A miniszter megtiltotta az „Al Fatach” című lapnak, „Cion bölcsei jegyzőkönyvé”-nek és Henry Ford „Internacionális zsidók” című pamfletjének közlését, amelyeknek részletei az utóbbi napokban sorozatosan jelentek meg az említett lap hasábjain. Ezzel egyidejűleg Ford utasította összes kiadóit, hogy a könyvkereskedésekből vonják vissza a pamflet összes példányait. Az autókirály azt is megtiltotta, hogy könyvét antiszemita agitáció céljaira használják fel.

— Amerika szíve. Newyork, febr. 16. Az „American Hebrew” statisztikai kimutatást közöl azon összegekről, melyeket az amerikai lordok 1929 évben zsidó filantropikus és szociális célokra adományoztak. Az összeállítás csak azon adományokat öleli fel, melyek a 10.000 dollárt meghaladják. Különböző nevelési célokra 15.780.000 dollárt adtak össze. (Közöttük az ismert filmmagnások For testvérek, kik egyedül 9 millióval szerepelnek, továbbá a híres emberbarát Julius Rosenblatt 2 millió dollárral). Szociális intézményekre az amerikaiak Amerika részére 13.760.000 dollárt, a külföld részére 1.760.000 dollárt adományoztak. Emberbaráti célokra 11.543.000 dollárt gyűjtöttek össze. Palestina részére 7.025.000 dollár gyűlt egybe. Ezen összegben szerepel Felix Warburg fél milliós dollár adománya, továbbá az a 2 millió dollár, melyet az augusztusi események után David A. Brown gyűjtött össze. Összesen az 1929. évben csak ezen statisztika 51 millió dollárt mutat ki.

— 2000 zsidó bevándorló Kanadába. Montreal febr. 18. (I.T.A.) Az utolsó fél évben Kanadában 2017 zsidó bevándorló nyert új hazát.

— Klástak egy rézkorszakbeli falat. Sir Charles Marston, Hereford püspök és Prof. Garstag ismert orientálistákból álló tudományos expedíció az Elisa forrás szomszédságában nagyjelentőségű ásatásokat hajtott végre. Az ásatások egy hatalmas és masszív falat hoztak felszínre, amelyről megállapították, hogy még a rézkorszakból származik. A tudósok szerint a lelet arra enged következtetni, hogy a rézkorszakban egy nagyobb város állott az Elisa forrás környékén.

— Az amerikai antiszemizmus. Az amerikai zsidó Nőszövetségnek Los Angelesben megtartott évi konferenciáján a Szövetség titkárnője, Miss Sternberger arról tett jelentést, hogy Newyorkban tizezer, Csikágóban nyolcezer zsidó asszony munka nélkül áll, aminek egyedüli oka, hogy zsidók. Ezeket az asszonyokat az egyre súlyosabb gazdasági antiszemizmus szorította ki munkahelyeikről.

— A palesztinai export-import forgalmának múlt év októberi kimutatása. Az 1929 októberi export- és import forgalmáról megjelent kimutatás Palesztina kereskedelmi mérlegének újabb javulása mellett tanuskodik. A statisztika szerint októberben 602.435 fontsterling értékű árut importáltak külföldről Palesztinába. Ez a szám csökkenést mutat az előbbi év októberi behozalával szemben, amikor 697.610 fontsterlinget importáltak Palesztinába. A csökkenés a buza, buzaliszt, fa, szén, textiláru és autókocsik importálásában nyilvánul meg. A kiviteli forgalom ezzel szemben emelkedő tendenciát mutat. 1929. októberben 142.475 font értékű palesztinai árut vittek ki a külföldi piacokra. (Az előbbi év októberében 102.947 font értékű árut exportáltak Palesztinából.) A „Commercial Bulletin” részletezése szerint a durrah, árpakása és buza kivitele emelkedett, míg csökkent a narancs- és szappanexport. A narancs-export csökkenése azzal magyarázandó, hogy az

idei narancsexport egy hónappal később indult meg, mint az előbbi években. Az általános export emelkedése abban leli magyarázatát, hogy az idei rossz termés miatt az 1928. évi mezőgazdasági termékek exportja jóval a normális mennyiségen alul marad.

— Mementő mori; gondoljunk a halálra. Minden zsidónak kötelessége, aki családot alapított és hisz abban, hogy nem tart örökké az élet, hogy a zsidó intézmények legszebbikébe, a Szentegyletbe tagként belépjen. A zsidó jótékonykodás és magasabbrendű emberszeretet legragyogóbb intézménye a Chewra Kadisa. Betegápolás, a halottak eltakarítása, vigasz a gyászolóknak és szegényekkel való jótékonykodás a kitűzött programja. A váradi Szentegylet ez évben lett kétszáz esztendő. Azóta nemzedékek jöttek, es nemzedékek haltak. „Örökidőkre” szóló várak, intézmények, paloták dőltek romba és minden-minden megváltozik. Várad még akkor kicsi kis város volt, a zsidók engedélyvel lakhattak csak a régi Vár körül. És e tengernyi sok idő alatt sok-sok ferraradalmon, háborun, járványokon és ezernyi más vészen át; meghal és elenyészik minden. Csak a zsidó humanitás örök szimbolumának megtestesítője a Szentegylet áll, minden viharral, vésszel dacolva. Mert alapja az isteni tan és fundamentumának lényeges eleme, az önzetlen igaz emberszeretet. Minden vasárnap délután 3 órától 5-ig 4 héten át az orth. izr. hitközség tanácstermében a Szentegylet bekebelezési bizottsága tart ülést és minden zsidónak legeminebb kötelessége, hogy e bizottság elé járuljon és felvételét kérje, e magas szent intézmény megintathatlan keretébe.

— A Vöröstenger környéki mohamedánok zsidó rabszolgákkal kereskednek. Párisból jelentik: Dr. Mezan az ICA képviselője, aki e napokban tért vissza délarabiai expedíciós útjáról, párisi lapokban félelmetes beszámolót közöl a Vöröstenger környékén uralkodó viszonyokról. Adenenben s Yemen kikötővárosaiban egészen nyíltan virágzó rabszolgakereskedelem folyik. A rabszolgák legnagyobb része néger, de tekintélyes számban yemeni s más környékbeli zsidók is képviselve vannak a rabszolgák közt, akiket a dzsedai piacon gazdag mohamedánoknak adnak el. Minthogy a korán megtiltja a mohamedán rabszolgák tartását, ilyen vallású rabszolgák nincsenek is. A hedzsászi királyságban a nem-arab rabszolgák számára szabad bevétel van, sőt egy adó nem is létezik, amit rabszolgatartás után kell fizetni. A zsidó rabszolgák arányszáma ezért igen magas, ami különben is a yemeni zsidók szűrnű gazdasági helyzetével magyarázható.

— A berlini „Zsidó Békesszövetség”-ről. A néhány hónappal ezelőtt alakult Zsidó Békesszövetség az elmúlt héten nagyszabású meetinget tartott. A nagygyűlést Wassermann Oszkár, a Deutsche Bank vezérigazgatója és a Keren Hajjeszod elnöke nyitotta meg és rámutatott arra, hogy miután a békeszeme tulajdonképpen a zsidó próféták öröksége, illő, hogy minden zsidó a béke apostolává váljék. Az üdvözlő levelek közt Einstein Albert a következőket írja: „A zsidóság történelme bizonyítja, hogy a béke a legjobb fegyver. Ma midőn a világ legkiválóbbjai azon vannak, hogy a béke eszméjét diadalra juttassák, kell, hogy mi zsidók, évezredek tapasztalatainkkal segítségére legyünk a béke harcainak. Öseink ethikai hagyományainak megfelelően illik, sőt kell, hogy mi zsidók mindnyájan a béke ügyének katonái legyünk. S ha a háborúk hívei hadügyi költségvetéseket csinálnak, úgy mi csináljunk békeköltségvetéseket.”

— A nagyváradi Bialik Bariszia kultur délutánja. F. hó 23-án vasárnap délután fél 5 órai kezdettel tartja a Bialik Bariszia, az Ullmann palotában lévő helyiségében (fél emelet) nagyszabású kultur előadását. Az előadás összeállítása a legkényesebb igények kielégítése alapján történt, melyben helyt kapnak: tanulmány, előadás, szavaltat, humoreszk, revue és zenezámok. Élénk érdeklődés előzi meg a Bialik Bariszia nyilvános előadását, melyen szívesen látja és ezuttal hívja meg az érdeklődőket a R e n d e z ő s é g. Belépti díj nincs.

— Az új pápai kardinális és a cionizmus. Rómából jelentik: Gasparri kardinális államtitkár a napokban adta át hivatalát utódának, Pacelli kardinálisnak, aki azelőtti hosszabb időn át pápai nunciust volt Berlinben. Az új pápai államtitkár régebben kihallgatáson fogadta Sokolowot, aki előtt a legmelegebb szimpátiáját fejezte ki a palesztinai építő munka iránt. Cionista körökben meg vannak győződve arról, hogy a pápai udvar viszonya a cionizmussal szemben Pacelli kardinális révén melegebb lesz, mint elődje alatt volt.

— A zsidó kulakok elleni harc. Moszkva febr. 17. Öt zsidó parasztot 3 évi száműzésre ítelt a mikolajevi zsidó szovjet bíróság. A büntetéssel egyidejűleg vagyonukat az állam javára konfiskálták el. Az elítélt zsidó parasztok az ítéletet a felsőbb bírósághoz fellebezték meg, mely a zsidó bíróság ítéletét teljesen igazságtalannak és indoktalannak ismerete el és az ítéletet megsemmisítette. Egy idő óta a zsidó kommunista sajtó éles harcot folytat az állítólagos zsidó kulakok ellen és követeli a vagyonuk teljes elkobzását, jóllehet köztudomású tény, hogy zsidó gazdag parasztok valóságban nincsenek.

Reminiscenciák az erdélyi cionista mozgalom kezdeti idejéből.

Találkozásom az asszimilációval — a Talmud lapjain

2. Irta: JICCHAK ÁRPÁLI.

Körülbelül ez a gondolatszövés szolgált volt bevezetésül ama felszólamlásomnak, amelyet egyik (installáció alkalmával) tiszteletemre rendezett banketten kockáztattam meg. Ebben a mederben szövögettem tovább gondolatokat, rátérve végre fejtegetésem céljára, hogy mint hagyományhű, hamisítatlan zsidóéletet élő rabbi természetesen tartozom én is keresni, kutatni minden jelenségnek, intézménynek, szokásnak, életkörülménynek eredetét, vagy legalább is nyomát a Tórában, a Talmudban, hogy így akadtam fenn legujjabbban a *bankettezésnek*, mint fontos s aktuális zsidó intézménynek — hisz minden zsidó összejövetelnek, sőt rabbibeiktatásnak is legsarkalatosabb, mert lehangulatosabb program-pontja a bankett, — a genealogiáján, biográfiáján, nacionáléján, históriáján és nyomán így vetődött fel aztán bennem a kutató kérdés ismert formulázásában: *Bankett min hátoráh minájín?* Feltételeztem ugyanis, hogy a bankett mint fölötté kedvelt, tehát bizonyára ősrégi „minhag” szerte egész Izraelben, nem hiányozhatik a Tórából, vagy legalább is a Talmudból. És hosszas tündődésem s kutatásom a „Mikra” és „Gemara” rengetegében valóban nem is maradt eredménytelenül. Mert nemcsak nyomára, de eredetére is rábukkantam, sőt nem is a Talmudban, hanem a Talmud rámutatásával egyenesen a Bibliában. — A felelet nem tartozik szorosan a tárgyhoz, melyre itt rátérni készülök, tehát mellőzöm; azt azonban nem hagyhatom szó nélkül e helyen sem, hogy a „Tósztra” mint a banketti menü elmaradhatatlan fogására, nem találtam kadenciát. Ezt a kérdést tehát: *„Tósztra” min hátoráh minájín?* nyitva hagyom későbbi íráskutatók számára. (Avagy talán ez is benne van a Misnában: Aboth III. 4. alatt???)

Maksan-omnak kitűnően tetszhetett emez előtte új talmudi fogalomnak elmés terminus technikus-a, mert egy szép napon azzal a fogás találos kérdéssel járult elém: *„Nemzeti zsidóság és vallási zsidóság”* Dr. Kecskeméti Lipót nváradai főrabbinak akkortájt megjelent ily című beszédkötete nyomán zsidó körökben élénken járta akkor ez a vitatéma *„min hátoráh minájín?”* Első percben meghökkenstem Maksan-omnak e nyelvműre formulázott „káse”-jára, (kérdésére) mert igazán nem tudtam honnan szedjem elő neki hamarjában a neki tetsző posztkot, vagy talmudi maámár-t (mondás cikk). De már ösztönből sem engedvén sarokba szorítottva tudni magam általa, rövid haladékokat kértem a „Terec-re”, (a válaszára), annál is inkább, mert úgy rémlett előttem, mintha valahol már olvastam is volna szellemes bibliamagyaroztatást egy ilyen kérdésnek. Megfeszítettem tehát memóriám ösztökét, hogy körülbelül mely időtájt olvashattam arról, mik voltak akkori lektúrjeim és bizony nem eredménytelenül, mert hamarosan megtaláltam R. Pinchas Rozovsky-nak — a drohobyczi Gáon: *„Hásáalom V'haachadut”* (a Béke és Egyetértés) c. művében hozott — találos exegézisét Jesája 44 fej. 5. versére. (Később aztán többek között munkáiban is ráakadtam e vers hasonló kommentálására). *„Egyik mondja: Az Örökkelvő vagyok, a másik Jákóbról nevezi magát; amaz Adosemnek írja alá magát és Izrael nevével jelzi magát”*. A próféta e helyt — ugymond — a Szentföldért rajongók három csoportját (salos kithoth b'chibbáth arcenü hakdosáh) sorolja fel. Az első csoport a *csak vallási zsidóság*; öreájuk utal a *Ládosem áni*; az örökké valóé vagyok kifejezés. A második csoport: a *tisztán a nemzeti alapon álló zsidóság*, melyik *„Jákob nevével nevezi magát”*; a harmadik csoport pedig, amelyiket így aposztrofál a próféta: *„amaz Adosem-nek írja alá magát és Izrael nevével jelzi magát”*, — a *nemzeti alapon álló vallási zsidóság csoportját alkotja*.

Annál jólesőbb elégtétellel ujságotam el másnap feleletet kérő Maksan-omnak a nagy felfedezést, hogy ime, a mizrachistákról, a két szemben álló csoport kiegyenlítőiről, szintetikusaikról is elismerőleg, sőt külön kitételben nyilatkozik a próféta: — R. P. Rozovsky szerint, mert a talpraesett „terec” fölötti meglepetéséből és kényszeredett elismeréséből kiolvastam a támadó célszót, mellyel találos kérdéseit zsidó szemléletemnek szegezi. Sejtelmem nem is csalt.

Röviddel rá ugyanis mint kezdő építőmunkás a zsidó lélekpalánták megmunkálása terén szemtől szembe találván magam az asszimiláció métegyével, mely oly konokul rája népünk testét-lelkét, — nem azzal az üdvösnek nevezhető asszimilációval, amely más népek, nemzetek, vallások, kulturák értékes szellemi kincseit eltanulja, átveszi és azt a magáéba gyurva, képmásará átalakítja, a saját kulturértékének állományát gazdagítja vele, hanem ama másikkal, a káros asszimilációval, amely cserébe más kulturák olykor kétes értékű javaiért, sietve két kézzel dobja el magától a saját népének évezredek kulturáját, a legrégibbet, az emberiség emberibb fejlődésére eddigleg leghatékonyabbat; azzal az asszimilációval, amely a zsidóságból — ellentétben

más népek, nemzetek, közületek amaz üdvös törekvéseivel, hogy kulturájuknak, sajátosságuknak lehetőleg a maximumát konzerválják és azt minél intenzívebben továbbfejlesszék; minél kevesebbet akar átmenteni a jövőbe és mert a lelkébe befészkelődött „Minderwertigkeitsgefühl” zsidóságát teherfételnek érezteti vele, fontosabbnak tartja magára nézve a pontos felsorolását s precíz meghatározását s kidomborítását annak, hogy mi minden tekintetben nem zsidó ő, a zsidóságát illetőleg pedig ugyanakkor megelégszik azzal a nélkülözhetetlen minimummal, amely nélkül végkép megszűnnék zsidó lenni — emez ominózus találkozásnak keserű tapasztalatain keresztül, a mimikriség eme speciális zsidó jelenségében valami organikus eltvelyedést pillantottam meg, ami kiküszöbölhetetlen velejárója, lényeges kiegészítője szerves alkateleme zsidó öszszességünknek, miként a tövis elmaradhatatlan kísérője e rózsának, vagy mint az égi áldás, amely szükségképeni következménye az erényességnek, mert „azon időtől fogva, hogy Isten kinyilatkoztatta a Szinájón: *Lám én elétek terjesztek ma áldást*, az áldás magától száll a jót cselekvőkre — és viszont. — És mint „szerves lényre”, mint eleven — de még mennyire eleven — pozitívumra, ami a „kezdet hat napja” létezik, tehát egyszersmind kell, hogy „álljon” a Tórában, vagy Talmudban, mint egy Maksan-om legutóbbi kérdésének reminiscenciájaként, hirtelen felkődlik előttem a lehetősége ez újabb találos-kérdésnek s kételkedve, tanácskodva ráapalikulom a kérdést: *„Asszimiláció min hátoráh minájín?”* Hol van nyoma, hol találjuk kadenciáját az asszimilációnak a Tórában? De amint így tündődöm magamban, ki nem állít be hozzám, mint az én Maksan-om teljes harci öltözékben, ijjal, tegez-zel, támadásra, védekezésre egyaránt felkészülten. (folyt. köv.)

BÁRMILYEN

RÖNKÖT

BÉRVÁGÁSRA

olcsón elvállalunk

Oradea, Str. 20 Aprilie 37. volt Stern fűrésztelep.
TELEFON: 9-93

10.000 lei 3 szóért.

A világhírű

BENZIT-SZAPPAN

kettős szennyoldó hatásánál fogva rövid idő alatt meghódította Európát. A Benzit, mely külföldi vegyész találmánya, minden szennyet, még zsirt, olajat is, fáradság nélkül kiold és amellettt ártalmas anyagokat nem tartalmaz.

Keresünk 3 olyan szót, mely mint reklámfelirat, bármely hirdetéshez alkalmazható legyen. Ebben a Benzit-szappan egy szónak számít.

Beküldési határidő 1930 márc. 20

Benzit-Concern

Vezérképvisellete

Oradea, Str. Filipescu 23.

POSZTÓ ENGROS

Legolcsóbb bevásárlásiforrás

HAVAS & GRÜNFELD, ORADEA

Strada Avram Iancu 5

Kicsinyben, eladás engros árakban

csakis készpénz ellenében.

Olcsó tűzifa

1 száraz cserhasáb . L. 390 || 1 száraz bükkhasáb . L. 370
1 száraz gyertyánhas. L. 380 || 1 száraz dorongfa . L. 330

Ezen árak méterenkint a telepen értendők

Házhoz szállítás méterenkint 30 Lei

Vulcan-fatelep Ugyanitt cser, gyertyán és bükk fa felvágott állapotban is kapható

Nagypiac-tér Közraktár mögött. Telefon 632

Az uri közönség figyelmébe!

HACKMAYER URI SZABÓ üzletét

áthelyezte Bémer-tér 2 alá.

Apolló mozgó mellett.

Inéndi Tógazdaság

nagypiac-téri Halcsarnokában

1 kgr. élő PONTY 75 Lei
bármely nagyságban

Füchsl Testvérek Utóda k. r. t.

ORADEA

Asztali és fajborok legolcsóbb beszerzési forrása, valamint

PALESZTINAI (Rison Lecion) faj borok eredeti töltésű butélikákban való egyedárusítása

כשר של פסח כשר של פסח

Egyesült Rum és Likörgyár R.-T.

Oradea, Str. Nicu Filipescu (Szarvassor) 7.

Mindennemű szesz italok legolcsóbb beszerzési forrás
Telefon 10-44

Fióküzlet:
Piața M. Viteazul
Nagypiac-tér 11/a
Telefon: 10-48.

WEISZ E. ZSIGMOND férfiszabó üzletét

Rákoczy-ut 6 sz. alá Orsolya zárdá épületbe helyezte át Apolló drogériával szemben.

A legnagyobb divatkécsék előszabása Angol és Skót szabó-technikából. — Aki szépen s jól akar öltözködni, minden igényét olcsón ki-elégítheti e cégnél.

WEISZ E. ZSIGMOND
Oradea, Bulv. Reg. Ferdinand 6.

Aki a paptamási

„LITHYNIA”

ásvány vizet issza

Annak gyomor, vese, epe

és hólyag bántalmait

Sohsem térnek vissza

TELEFON: 176.

KAPHATÓ MINDENÜTT

Főlerakat: Str. N. Filipescu (Szarvas-sor) 23.

BRAUN ARNOLD Központi fűtés, vízvezeték és bádigos mester

CALBA VICTORIA 20.

Telefon: 5-57.

Állandó raktár mindenféle felszerelésekből.

ÉRELMESZESEDES. LÉGCSÓHURUT ellen 6-8 héten át minden étkezés után megiszunk egy decilitert a magas jódtartalmu Cigelkai „LAJOS” vízből.

GYOMORÉGÉS, SAVTULTENGÉS és GYOMORPEKÉLY ellen a jódos, sós hydrocarbonatos Cigelkai „ISTVÁN” vízből. (Már egy deciliter István-víz rögtön megszünteti a gyomorégést.) Váradon ugy a Cigelkai „LAJOS”, mint az „ISTVÁN” gyógyvizek Janky Antal Utóda és ifj. Popper előkelelő cégeknél kaphatók. Rendeléseket felvesz: Fischer Emil ügynökség, Telefon: 9-62. Főlerakat Cigelkai jódos gyógyforrások vezérképvisellete: Arineş, (Égerhát) Jud. Sălaj.

Állandó raktár mindenféle felszerelésekből.

M. ÁBRAHÁM kendőáru és szövőfonalak

nagyban és kicsinyben

Oradea, Piața Mihai Viteazul 5.

Acéllemez üzlet REDŐNYÖKET

Esslingeni ablak

a létező legjobb kivitelben és legolcsóbb árban készítünk és szállítunk!

ÁRAJÁNLATTAL DIJTALANUL SZOLGÁLUNK.

Halász Testvérek Redőny és lakatosárugyár

Oradea, Str. Cogălniceanu 16.

Telefon: 364.